چەرخ و فەلەك لەنێوان هەڵكشان و داكشاندا.. حەيدەر عەبدولرِەحمان

دەكرێ بڵێين زنجيرە دراماى (چەرخ و فەلەك) ى دەرهێنەر بيلال عومەر بەو ئامانجە نەخشەى بۆ كێشراوە، كە ببێتە زنجيرەيەكى فەلسەفى، سايكۆلۆژى، پەروەردەيى ، كۆمەڵاي□تى، لەچوارچيوەى فۆرمى كۆمێديا يەكى سووك و خێزاندارى،
ئەم هەوڵەى دەرهێنەر بۆ دروست كردنى دەستپێكێكى تازە بۆ كۆميديا يەكى سووكى كۆمەڵايەتى، هەوڵێكى ئەرێنىە بۆ هێنانە پێشەوەى ئەو فۆرمەو بايەخ پێدانى، كە من پێم وايە بۆ كۆمەڵگاى كورد فۆرمێكى گونجاوە و جيگەى خۆى دەكاتەوە ، زياتر لە فۆرمە تەقليديەكانى ترى دراماى كوردى.
وەك لەناونيشانى زنجيرەكەش دەردەكەوێت، سيناريۆى دراماكە (چەرخ و فەلەك) لەزەمەنێك دەدوێت وەك سوڕانەوەى زەوى بەدەورى خۆردا، بەردەوام لەسوڕانەوەو و بەرەو پێشەوە چوون و هەڵبەزين و دابەزين دايە، ئەوانەش كە سوارى چەرخ و فەلەكەكە د□ب□ن كۆمەڵگا مرۆڤايەتيەكانن.
كۆمەڵگايێكى وەك كۆمەڵگاى ئێمە گەنجێكى وەك (ئاسۆ) هێمايەتى و لەژينگەو كۆمەڵگايێكى دوا كەوتووى كۆمەڵايەتى چاو هەڵدێنێ، گيرودەى كۆمەڵێ كولتوورو نەريتى دوا كەوتووى وەك دوژمنكارى، چەك هەڵگرتن، تۆڵە سەندنەوە، توندو تيژى بۆتەوە، لەبرى زانست و مەعريفەو پەروەردەو تەكنەلۆژيا .
ئەم عەقليەتە ميتافيزيكيە كلاسيكيە فاكتەر بووە، بۆ ئەوەى ئەو كۆمەڵگايە ماوەى بيست ساڵان لەرەوتى پێشكەوتنى زانستى و تەكنەلۆژى و مەعريفى دابڕێ، بەبەراورد لەگەڵ كۆمەڵگاكانى تردا هێشتا لەئەلف و بێ ى ژيان شتێ فێر نەبووبێ، بەو مێژووە دوورو درێژەى خۆيەوە، هێشتا وەك مناڵێك دەردەكەوێت، نەتوانێت بەهەمان هەنگاوو بەهەمان تێگەيشتن لەگەڵ ئەوانى تردا خۆى بگونجێنێ.
ئەوەتا ببينە (ئاسۆ) چۆن لەگەڵ مناڵەكانى ديكەى پۆلەكەى، چەند جەستەيەكى نامۆيە و چۆن دەبێتە مايەى گاڵتەجاڕى و پێكەنين .
فەلسەفەى نمايشەكە لەرووى سيناريۆوە دەيەوێ بەفۆرمێكى هێمادار، عەقلى ئەو كۆمەڵگايە بوروژێنێ بۆ كۆمەڵێ پرسيار:
ئايا قەت بيرتان لەوە كردۆتەوە ئێوە لەكوێ ى مرۆڤايەتين ؟

جیاوازیتان لەرووی هوشیارییەوە لەگەڵ ئەوانی تر چەندە؟
ئایا تا ئەستاش خۆتان لەو نەریت و کولتوورە دوا کەوتووانەتان داتەکاندووە ؟
یا ئەستاش ئەو پەتا کۆمەڵایەتیانە بەدوا تانەوەیەو ژیانی پێك خستوون ؟
ئەوانە پرسیارە فەلسەفیەکانی زنجیرەکەن، بەڵام بینەریش کە ئەو هەموو پرسیارانەی ئاراستە دەکرێت وەڵامی چییە؟
ئەویش مافی خۆیەتی بڵێت : ئایا ئەوە وەك دەرهێنەرو هونەرکاران تا چەند توانییوتانە ئەو چمکە فەلسەفیانە لەسەر رووی شاشە تەرجەمە بکەن بە زمانی دراما ؟
دراما بە تەکنیك و وێنەو نواندن و رووناکی و موزیك و دیالۆگ و هەموو ئامرازەکانی تری ؟
ئەوان دەڵێن، ئێمە بە ئەوە تەماشای دراما ناکەین تەنیا چمکەکی فەلسەفی بەسادەیی بخوێنینەوە، بەڵکو لەپاڵ ئەمەدا لە درامادا چاوەڕێ ی چێژ دەکەین بمان وروژێنێ،
لەدروست کردنی گرێ ی درامیدا، ناچارمان بکات بزانین دەرهێنەر تا چەند چارەسەرکردنی گونجاو بە گرێکان دادەنێ.
ئەکتەرەکان چ پەرفۆرمانسێکیان هەیە بە بەرجەستە کردنی کاراکتەرەکانی خۆیان؟
دەرهێنەر بەرامبەر هەموو ئەو خواستانەی بینەر، بەرپرسیاری یەکەمە، ئینجا ئەوانی دیکە هەریەکەو بە پێی پسپۆری خۆی.
کێشەی سەرەکی دەرهێنەر لەوە دایە نەیتوانیووە وەك پێویست ئەو فەلسەفەیە لەسەر شاشە بە فۆرمەکی لۆژیکی و هونەریی ئەوتۆ بەرجەستە بکات، کە بینەر وا نەزانێ بەدیار فیلمەکی کارتۆن دانیشتووە، بەڵکو دووچاری کۆمەڵێ پرسیاری ئاڵۆز بووە کە لەرووی پراکتیکەوە ئەنجامەکی نا مەعقول و نالۆژیکی بداتە دەست وەك ئەوەی :
ئایا عەقلی کۆمەڵگای ئێمە بەگشتی تا چەند هەزمی ئەوە دەکات، کەسێك ماوەی بیست ساڵ بێ هۆش بێ لەنەخۆشخانەیەکی ئەهلی چاو بکاتەوە؟
چۆن کەسێك بیست ساڵ لەهۆش خۆی چوو بێت، ناوی خۆی و دایك و باوکی لەبیرچوو بێتەوە، موحازەراتی فەلسەفی لەهاوڕێیەکی خۆی وەردەگرێت و گوێ لەخوێندنەوەی چیرۆك دەگرێت ؟
ئەم دیمەنە ئەفسانەییانە لەچ فەرهەنگەکی زانستی دا هەیە؟
دەرهێنەر بە تەرجەمە کردن و بەپراکتیك کردنی ئەم تیۆرانە، دراماکەی دابەشی چوار تەوەری سەرەکی کردووە:
1. بێ هۆشی (ئاسۆ) لە ئەنجامی شەڕی دوژمنکاری و بەرکەوتنی بە ئەتەمبیل لەکاتی راکردن لەتەمەنی دە ساڵیداو مانەوەی

لە نەخۆشخانە بەبێ هۆشی بۆ ماوەی بیست ساڵ، لەوەوە دەرهێنەر پێنج بە واقعەکی تاڵی رابووردوو دەبات، بەتایبەت لەرووی پەروەردەو راهێنانی لاوەکان لەچەك و کوشتارو شەڕی خێڵەکی و دوژمنداری و بیری تۆڵە سەندنەوە، لەوەوە نەوەکان فێری رق و توندو تیژی دەکرێن ، بۆیە باوکی ئاسۆ هەر لەمنداڵییەوە ئاسۆ لەئەشق بوونی چەك رادەهێنێ و پێی دەڵێ: ئەگەر گەورە بووی چەکێکی جوانت بۆ دەکڕم، ئەم بیرە ژەنگاویەی ئەو باوکەیە وا لەئاسۆ دەکات، بەڵێنەکەی باوکی لەبیر نەچێتەوە، ئەو بیرە ژەهراویەی لەکاتی گەورە بوونیشدا لەمێشك دەرنەچێ و بەردەوام داوای چەك بکا،

دەرهێنەر دەیەوێ بڵێ، ئەوە باوکەکانن لە نەوە دوا کەوتووەکاندا کۆمەڵگا گوناە لەگەڵ مناڵەکانیان دەکەن و ئەو بیرە ژەهراویانەیان دەخەنە مێشك، کەواتە نەوەی کۆن رۆڵێکی نەرێنیان بینییوە بۆ دروست کردنی ئەو پەروەردە سەقەتە کۆمەڵایەتیە.

2. تووشبوونی باپیری ئاسۆ بە نەخۆشی شیزۆفرینیا و واهیمەی نەخشینی خەزانی، کە من پێم وایە، تەوەرەکی سایکۆلۆژی کاریگەرە بۆ هەندێ نەریتی کۆن بەنشاندانی وەفاو خۆشەویستیەکی راستەقینە لەرێگەی باپیری ئاسۆو نەخشینی خەزانی، کە دوای تێپەڕینی ئەو هەموو ساڵە لەماڵئاوایی کردنی، نەخشین هەمیشە وەك سێبەر وایە لە گەڵی و هەرگیز لێی جودا نابێتەوە.

دواتر دەرهێنەر چارەسەرێکی شیاوو گونجاو بۆ ئەو تەوەرە دادەنێ، کاتێ کاراکتەری باپیرە نەخشینەك دەدۆزێتەوە و دەگاتەوە بەهیوای خۆی و لەگرێ دەرونیەکە رزگاری دەبێت.

3. تەوەری (شەماڵ) رەبەن مامی ئاسۆ و ئاشق بوونی بە (خاتوون) ی کارمەندی نەخۆشخانەو هەوڵەکانی بۆ پرۆسەی هاوسەرگیری و خۆ رزگار کردنی لەو تەنیاییە بەردەوامەی، بۆتە گرێیەکی دەروونی ئەوتۆ، هەوڵی ئەوە بدات، لە بری هاوسەرێك بۆ ئاوەدانی ماڵەکەی مەیموونەکی بێ رۆح لە تەك سەرینەکەی، بەرامبەر بەخۆی دابنێ و ناوە ناوە دەردە دڵی خۆی بۆ بکات.

هەر لەو تەوەرەدا دەرهێنەر کێشەو ئاریشاکانی پیاوی رەبەن و ئافرەتی بێوەژن بەرجەستە دەکات لە کۆمەڵگایەکدا کە پێی وایە بێوەژن بۆی نیە دوای مردنی مێردەکەی، یان لێك جیا بوونەوەی، جارێکی دیکە ژیان دەست پێ بکاتەوە.

دەرهێنەر پێی وایە ئەم کێشەیە بەردەوامی هەیە هەتا ئەگەر خاتوون و شەماڵیش بە یەك بگەن

4. رەنجە ئەو کوڕە گەنجەی لەلایەن بنەماڵەی ئاسۆوە باوکی کوژراوە، بە بەردەوامی بیر لە تۆڵە سەندنەوە دەکاتەوە، خوشکەکەشی

هاوڕێ ی مناڵی ئاسۆ بووە، لە یەك گەڕەكدا، ئەم رووداوە بۆتە هۆی ئەوەی رەنجە ژیانی لێ تێك بچێ و لە مەكتەبیش دابڕێ و نەبێتە خاوەنی هیچ كارو كاسبیەك كە بتوانێ ژن و منداڵەكەی بەخێو بكات و لە ئەنجامیشدا ژنەكەی بەجێی بیڵێ .

دواتریش لەسەر بنەمای عەقلیەتێكی كۆنی سەقەت خۆی و برادەرەكەی تووشی تاوانی گەورە بكات، بەڵام دەرهێنەر وەك تەوەرەكەی تری نەخشین ، چارەسەرێكی لۆژیكی گونجاو بۆ ئەم كیشەیە دادەنێ و بەخۆشەویستی و دیالۆگ چارەی كێشەكە دەكات .
دەرهێنەر ستایلیًكی كۆمێدی سووكی بژاردووە بۆ ئەوەی بینەر بە ئازارەكانی خۆی پێبكەنێ، ل□ هەموو ئەوانەشدا بەگشتی پشتی ب□ ئەكتەر بەستووە بۆ گەیاندنی بیرۆكەكەی، كەمتریش بایەخی بەلایەنی تەكنیكی داوە، بۆ بەستاتیكا كردنی دیمەنەكان، بۆیە هەست بە كۆمەڵێ بۆشایی هونەریی دەكەیت لەرووی دەرهێنان، سیناریۆ، موزیك، لوكێشن، مۆنتاژ، رووناكی.

لەو تەوەرانەی باسم كردن چەندین بۆشایی زەق هەن وەك :
1. تەوەرەكان بەرووكەشی تێپەڕیوون و كاراكتەرەكانیش تێر نەكراون، دەبوا دەرهێنەر لق و پۆپی زێتری لە ناوەرۆكی ژیانیان و كێشەكانیان خستبایە روو، بۆ ئەوەی بینەر زێتر لەوەندە هۆگریان بێت ، چونكە تێكڕای تەوەرەكان مەودای زێتریان تێدا بوو بۆ تێر كردن .
رووداوەكان ساردن و كاراكتەرەكان نەفەسیان كورتە، شوناس و ڕابووردوویان ڕوون نیە، بۆیە مۆنتاژ كەرەستەیەكی ئەوتۆی لەوێنە لەدەست نەبووە بۆ تێركردنی دیمەنەكان و بەهاوسەنگ ڕاگرتنی ریتمی رووداوەكان .
2. لوكێشنەكان دووبارەن و گۆڕانكارییەكی ئەوتۆیان تێدا نیە، تەنیا لەچوارچیوەی بازنەیەكی داخراودا دەسوو□□نەوە، ل□ نەخۆشخانە، پرسگە، ماڵی هاوار، پارك…ئەو دووبارە بوونەوەی لوكێشنەكان بینەر دووچاری بێزاری دەكەن و دەبنە ڕێگر لە بەردەم نوێ بوونەوەی بەردەوامی دراماكە.
3. شتێكی ئاساییە رێكلام بۆ سپۆنسەرەكانی بەرهەم هەبێت، بەڵام ناكرێت لەناو دیمەنەكاندا دیالۆگ و سیناریۆی تایبەت بەرێكلامی بازرگانی بكرێت و رووی دراماكە بشێوێنێ، بەتایبەت بۆ برنجی مەحموود و سوپەرماركێت و نەخۆشخانەو شتی تر، تیِ َ ئاخنیكی رێكلام بەو فۆرمە بەربادە فۆرمی دراماكەی ناشیرین كردووە، چونكە ناكرێت لەكارێكی درامی دا هەموو ئامانجێك هەر تەنها پارە بێت .

4.لەستایلی کۆمەدی و رووداوی سایکۆلۆژی، دەبێت گرنگییەکی زۆر بەموزیك بدرێت، بۆ دەرخستنی دیوی ناوەوەی ناخی ئەکتەرو بەرجەستە کردنی ئاماژەکانی جەستە، لەزۆر حاڵەتی دەروونی دا، بەڵام بە پێچەوانەی ئەو زەرورەتە، موزیك هیچ حزورێکی نەبوو، لەهەموو ئەو دیمەنانەی پێویستیان بەموزیك هەبوو، بەڵکو وەك جەستەیەکی بێ گیان مانەوە و دیمەنەکان و ئەکشنەکان بە ساردو سڕی تێدەپەڕین بێ ئەوەی کاریگەرییەکی دەروونی لای بینەر دروست بکەن .

5.رووناکی و سینەگرافیاو تەکنیك لەکاری درامیدا وەك موزیك ڕەگەزی بەئەکتیف بوونی دیمەنە، بۆ بەخشینی ستاتیکا ، تێر کردنی چاوو، وروژاندنی دەروونی و راچڵەکاندنی بینەر، بەکورتی دەڵێم من بە درێژایی زنجیرەکە تەنیا یەك دیمەنم نەبینی تێرم بکات لەو ستاتیکاو جوانکارییەی لەوێنەدا چاوەڕوانیمان دەکرد، بەڵکو هەمیشە رووناکی کراوە بوو، کەمتر دیمەنمان لەتاریکی دا بینی، بەهۆی ئەو پەلە پڕوزەییەی لە وێنەگرتندا کرابوو، هەستم کرد، دەرهێنەر ئەوەندە بەپەرۆشی دروست کردنی دیمەنی تێر لەستاتیکاو وێنەی درامی نیە.

5.کاراکتەرەکان لەهەموو دیمەنەکاندا بەیەك ستایل و یەك فۆرم کاریان دەکرد، دیمەنەکان و رووداوەکان نایانگۆڕی.

6.هیچ هونەرکارییەکی ستاتیکی لەمەنتاژدا نابینم، بینەر بەئاسانی ئەو لاوازییەی مەنتاژ لەگۆڕانەوەی باگ راوندەکاندا دەبینێ .

7.کێشەی هەرە گەورەی زنجیرەی دراماکە لەکاراکتەری (پاشا) و مناڵەکان و گەمارۆدانی مناڵەکان بوو لەشوێنی بەند کردنی ئاسە ، کە لەفیلمێکی مناڵان دەچوو،
دەرهێنەر نەك هەر بەو ئەکشنە لاوازانە نەیتوانییوە ئەو ئامانجە بپێکێنێ کە کلیلی دەرگاکانی ئازادی لای نەوەی نوێیە، بەڵکو سەراپای دراماکەی دووچاری جۆرێك لەلاوازی بکات.

8.وەك دەرهێنەر ویستبێتی سوکایەتی بەرۆڵی پۆلیس بکات، پۆلیسی زۆر بەلاوازی نیشان داوە و هەندێ جاریش دیمەنەکانی پۆلیس خانەی وا لێکردووە ببێتە مایەی گاڵتە جاڕی و پێکەنین

9.ریتمی دراماکە ریتمێکی خاو بوو، ئەگەرچی کۆمەدیا زێتر پێویستی بەریتمی خێرا هەیە.

10.کۆمەڵێ ئەکتەری بەتوانا و خاوەن ئەزموون لەبەرهەمەکەدا بەشدار بوون، دەبوا دراماکە جوانتر و بە چێژ تر بکەن لەوەی بینیمان ، بەڵام ئەگەر ئەوانیش نەبان بەرهەمەکە نەدەگەیشتە کەنارەکانی دڵنیایی.

ڕەگەزێکی گرنگی سیناریۆ دیالۆگە، بەڵام لەرووی پیشەییەوە

جیاوازییان لەوە دایە کە سیناریۆ بەگشتی پێویستی بە ئەزموون و شارەزاییەکی سینەمایی هەیە، بەڵام دیالۆگ پێویستی بە هەردوو رەگەزی سینەمایی و ئەدەبی هەیە، بەڵام مەرج نییە سیناریستێك ئەدیبێکی باش بێت، بۆیە زۆر لەو بەرهەمە درامیانەی سیناریۆ یان دیالۆگەکانیان لەلایەن دەرهێنەرەوە دەنووسرێن لاوازییان لەلایەنە ئەدەبیەکەوە پێوە دیارە .

بۆیە وا پەسەند ترە دەرهێنەر هەموو شتێ نەبێ لەکاری درامادا، بەڵکو ئەرکەکان بەپێی پسپۆری و ئەزموون دابەشی سەر ستافە هونەرییەکەدا بکا.

لەچەرخ و فەلەکدا دەرهێنەر تووشی ئەو گرفتە بووە، تەوەری باشی بە ناوەرۆکی دراماکەی هەلبژاردووە، بەڵام بە داڕشتنەوەی ئەو بیرەکانەی هەیبووە، ئەرکی سیناریۆو دیالۆگی خستۆتە سەر ئەستۆی خۆی، کە رەنگە ئەگەر پسپۆرو زمان زانێك دیالۆگەکانی بنووسیبوایە، دیالۆگی بەتام و چێژو سەرنج راکێشی ئەوتۆی دەنووسی ، کە بینەر چەند ئەوەندەی وێنە دەیوروژێنێ ، ئەوەندەش وشە..

زۆر جاران وشە بەسەر وێنەشدا زاڵە، بۆیە سینەماکارانی جیهانیی ئەوەندە پەنا دەبەنە بەر رۆمانەکانی مارکیس و شکسپیر بۆ سیناریۆو دیالۆگ .

کارکردن لەدرامادا دروست کردنی هاوسەنگیە لە نێو پێکهاتەکانی درامادا، هەر پێکهاتەیەك بەشایی دروست کات، وەك مردنی ئەندامێکە لەجەستەی مرۆڤدا و دەچێتە خانەی کەم ئەندامی و سەقەتی.

لەو درامایەدا لاوازی دیالۆگ کاراکتەرەکانیشی لاواز کردووە، زۆر لەوان کە کێشەی دەروونی و کۆمەڵایەتی گەورەیان هەیە، نەیانتوانیووە گوزارشت لەئازارەکانی خۆیان بکەن، وەك ئەوەی کەسانی کەڕولاڵ و بێ زمان بن لەئاست دەربڕینی ئەو ئازارانە.

راستە کامیرا لەهەندێ دیمەندا دەتوانێ شوێنی هەندێ دیالۆگ بگرێتەوە، بەڵام بینەر چەند ئەوەندەی ئارەزووی وێنە دەکات، ئەوەندەش وشە، بەتایبەت لە پرسە کۆمەڵایەتی و سایکۆلۆژیەکاندا.

پێویستی دراما بە وێنە یا وشە بەپێی فۆرمی دراماکە دەگۆڕێ، لەهەندێ فۆرمدا دەرهێنەر پێویستی بەکامێراو بژاردەی گرتەکان و زمانی کامێرا هەیە، لەهەندێ فۆرمی تردا بەوشەی ئەدەبی کاریگەر، بەڵام چونکە چەرخ و فەلەك کارێکی کۆمەدی و کۆمەڵایەتی و پەروەردەیی هاوبەشە، پێویستی بەهەردوکیان هەیە.

رەگەزێکی دیکەی دراما هونەری دروست کردنی گرێ ی درامیە، کە سەرچاوەی وروژاندنی بینەرە، هەر کات هەستت کرد درامایەك ناتوروژێنێ، ئەوە بزانە توخمی دروست کردنی گرێ لەو بەرهەمەدا

لاوازە، خۆ ئەگەر ئەو گرێیانە نەبن ، زنجیرەیەکی درامی ناگاتە هەشت سەد و نە سەد ئەلقە ، بە ئەوەی دووچاری سارد بوونەوەت بکات .

بەڵام سەرچاوەکانی وروژاندن هەر تەنها گرێ نیە ، ڕەنگە هەندێ جار ئەکتەریش ڕۆڵی کاریگەری هەبێ لەوروژاندنی بینەر و بەدوادا چوونی بە دراما، بۆ نموونەش لە چەرخ و فەلەك گرێ زۆر لاوازە ، تەنیا گرێ ی نەخشین نەبێت کە بینەر چاوەڕوانی ئەوەی دەکرد بزانێت دەرهێنەر چ چارەسەرێك بۆ دەزینەوەی نەخشین دادەنێ ، یان گرێ ی بەیەك گەیشتن یا نەگەیشتنی شەماڵ و خاتوون و رازی بوون یان رازی نەبوونی فریاد، بەڵام سەرچاوەی کە کردنەوەی ئەو بینەرە زۆرە بەدەوری دراماکە گرێ نەبوو ، بەڵکو تەنیا ئەکتەر بوو، بەتایبەت ئەکتەرێکی کۆمەدی وەك (ڕەشان حەمە)

ئەکتەر

وەك ئاماژەم پێدا کۆمەڵێ ئەکتەرێکی خاوەن ئەزموون لە چەرخ و فەلەك دەردەکەون، هەر یەك لەوان قورسایی تایبەتی خۆیان و شوێنی تایبەتی خۆیان هەیە لەدراماکەدا.

بەڵام ڕۆڵی گرنگی (ڕەشان حەمە) وەك ئەکتەرێکی کۆمەدی لەزنجیرەکەدا دیارە ، نواندنێکی سروشتی، دوور لە تەسەنوع و گرژی، دوور لە زێدە ڕۆیی و هەڵچوون، ، دەم و چاوێکی گوزارشت بەخش، بەژنو باڵاو لەشو لارێکی نەرم ، شارەزا لەهەڵسوکەوت کردن و ناسینی کاراکتەر، بوێر بەرامبەر بەکامێرا.

ئەگەرچی ئەو لەڕەسەندا زۆرینەی نواندن و ناسینی بە بینەر لەڕێگەی ڕێکلامی بازرگانی بووە، بەڵام لەنواندنی دراماشدا هەمان توانای دەسەڵاتی هونەریی هەیە.

بۆیە دەرهێنەر کە بەشێکی زۆری بەرهەمەکەی بە ڕێکلام و بازرگانی تەرخان کردووە، سەرکەوتوو بووە بە هەڵبژاردنی ئەکتەرێکی ڕێکلامی بۆ کارێَکی درامایی .

زۆر لەو دیمەنانەی لەدراماکە هەبوون شایەستەی ئەو ئەکتەرە نەبوون، چونکە دەکرا دەسەڵات و توانای ڕەشان وەك پێویست بە بەرهەمەکە بەرجەستە بکرێت نەك بکرێت بە ئەکتەرێکی بازاڕی، هەویر بێت بە هەموو شتێ .

بۆیە لەزۆر دیمەندا ناهەقیم بەدەرهێنەر دەدا کە لەزۆر دیمەندا غەدری لە ڕەشان کردووە، بە تایبەت لەو دیمەنە لاوازانەی ناوی چاکسازی لێنا بوون.

زاهیر عەلی _ ئەکتەرێکی دێرینو خاوەن ئەزموونە ، بەو تەمەنەی

ئەستای مێژووی جوانی خۆی وەبیر هەوادارانی هێنایەوە، نواندنێکی سووك و بێ گرێ ی دەکردو سەرکەوتنێکی باشی بەدەست هێنا، کاراکتەرەکەی خۆی وەك پێویست بەرجەستە کرد، بۆیە شوێنی زاهیر عەلی شوێنێکی دیارو بەرچاو بوو لەدراماکەدا.
جەبار مەعروف – راستە کە لەگەڵ کاراکتەرەکەی خۆی نزیك بوو، دوو دیاردەی زەقی پێوە دیار بوو، یەکەیان ئەوەبوو کە وەك کۆیلەیەکی دەستی خونچەی ژنی بوو، جێ بەجێ کردنی هەموو کارەکانی بە فرمانی ژنەکەی بوو، خۆی خاوەنی هیچ بڕیارێك نەبوو، وەك نموونەیەکی پیاوانی ئەو سەردەمە، دووهەمیان : وەك لایەنێکی پەروەردیی رێزێکی زۆری دەنواند بەرامبەر بەباوکی، ئەگەرچی ئەو باوکە ببووە بارگرانیەك لە ماڵەکەدا .
لەرووی نواندنەوە یەك فۆرمی نواندنی هەبوو لەهەموو حاڵەتەکاندا، بە ئەوەی لە هیچ دیمەنێکدا و لەگەڵ گۆڕینی هەر ریتمێکا هەست بە گۆڕان لە نواندنی دا بکەم ، بەڵام هەستم بەبێزار بوون نەکرد لەگەڵیدا.
رزگار زاهیر – ئەکتەرێکی ئەکادیمی بەتوانایە، ئەگەر ئەو رۆڵەی پێی دەبەخشرێت لەئاست ئەو توانایە بێت و دەرفەتی پێ ببەخشرێت وەك پێویست،.
ئەو لەو درامایەدا لایەنێکی سەرەکی ململانێی نێو درامایەکە بوو، نوێنەری دوژمنکارە کۆنەکان بوو، لەهەمان کاتیشدا باوکێکی کەمتەرخەم بوو لە ئاست هاوسەرو منداڵەکەی.
ئەوەی لە نواندنی رزگاردا بێزارم دەکات، لەهەموو دیمەنەکاندا بەیەك شێوە، بەخۆی و هەڵمژینی جگەرەکەی دەستی دەبینم ، لەم درامایەو درامای دوا شەو یشدا بە هەمان شێوە بەو دیمەنە خۆی نیشان دەدا.
تەلار هیرانی — دایکی ئاسۆ ، ئەکتەرێکە هەم بە شانۆ هەم بە تەلەفزیۆن دەشێت، بەپێی پێویستی کاراکتەر رەفتار لە گەڵ نواندندا دەکات، ئەو لە چەرخ و فەلەك وێنەیەکی جوانی دراماکە بوو، توانی وەك پێویست گوزارشت لەو خۆشەویستییە بکات کە وەك دایك بۆ ئاسۆ هەیبوو، بەتایبەت لەدیمەنەکانی بەهۆش هاتنەوەی ئاسۆ و ئازاد کردنی ئاسۆ، بەڵام دەرهێنەر لەپەلو پێی خستبوو، لوکەشنەکانی دووبارە بوون، زۆربەی دیمەنەکان لەیەك شوێنی دانیشتن بوو، بە ئەوەی فۆرمی دەرکەوتنی بگۆڕێ .
کوێستان خوسرەوی — مامۆستاو هاوڕێ ی مناڵی ئاسۆ ، خاوەنی روخسارێکی درامی و نواندنێکی بەپێز بوو، بەڵام لەدراماکەدا بەئاسانی لەدەست چوو، بە ئەوەی دەرهێنەر بەو رووکەشیە هەڵسوکەوت لەگەڵ ئەو روخسارو توانایە بکات و سوودێکی ئەوتۆی لێ ببینێ .

بەیە دەرهێنەر کە رووکەشانە کاراکتەرەکانی خۆی بەرە دەکرد بە ئەوەی لەیان قوە بەتەوە، غەدرەکی گەورەی لەخۆی و لەکوەستانیش کرد.

سەربەست ئەحمەد ــ کاراکتەرەکەی وەك نەخۆشێك لە نەخۆشخانەیەکی دەروونی، هیچ ئاسەوارەکی نەخۆشی پێوە دیار نیە، بیست سالێیشە لە نەخۆشخانەیەکی ئەهلیە، بە ئەوەی دەرهێنەر هیچ دیمەنێکمان لە نەخۆشی ئەو پیاوە فەیلەسوفە نیشان بدا، بەگشتی دەرهێنەر کاراکتەرەکەی کوشت، ئەگەرچی (سەربەست ئەحمەد) وەك ئەکتەر شتێکی ترە لەوەی بینیمان .

مازچین عەزیز ــ دایکی رەنجە ــ لەرۆڵەی دایك وخەمەکانی ژیانی ئالۆزی کوڕەکەی دەوەشایەوە ، بەڵام دەرکەوتنێکی ئەوتەی نەبوو زێتر لەوەندە ماف بەکاراکتەرەکەی خۆی بدات.

کەریمەك غەفوور ــ ئەو پیاوە رەبەنە هەمنەی تەنیایی تەنگی پێ هەڵچنی بوو ، خۆی و بووکەڵە مەیموونەکەی لە ژوورەکی ماتەمدا ژیانیان دەبردە سەر، لەلایەك ئەشقی بە خاتوون و گرێ ی رازی نەبوونی فریادی کوڕە گەورەی خاتوون بەهاوسەری بوونی، لەلا یەکی تر جێ بە جێ کردنی فرمانەکانی هاواری برا گەورەی .

کەریمەك کاراکتەرەکەی لاواز بوو، چونکە پیاوەکی بە هەڵوەست بوو، وەك پێویست نەیتوانی لەهیچ دیمەنێکدا بەتایبەت لەگەڵ مەیموونەکەی باس لەئازارەکانی خۆی بکات و زێتر کاراکتەرەکەی خۆی بەخەڵکی بناسێنە ، بەڵام لەرووی نواندنەوە کەریمەك نواندنێکی هەمن و سروشتی ئەنجام دا، کە بینەر لەخۆی رازی بکات ، چونکە دراما هەمیشە پێویستی بەو جۆرە نواندنانە هەیە کە بەرجەستەی واقیع دەکەن و فۆرمەکی سروشتی وەردەگرن .

میدیا زەندی ــ یان نازەنینی خوشکی ئاسۆ ، ئەو کیژۆڵە زیرەکو هوشیارەی هەمیشە سەرکەنە دەکرا لەسەر راستیەکان و دەکەوتە بەر زەبرو زەنگی دایکی ، تەنیا وەك کچێکی مالە نیشان درا ، بە ئەوەی بینەر شتە لەجیهانی ناوەوەی ئەو کاراکتەرە تێ بگا، هەندە نموونەی تایبەتی ئەو بخاتە روو، یان گرێیەك بە ئەو دروست بکات و بینەر زێتر لەوەندە ئاشنا بە تایبەتمەندییەکانی نازەنین بێت .

لە رووی نواندنەوە من میدیا لە ئەوەزی پێشەوەی بئەکتەرە هەرە باشەکانی دراماکە دەبینم.، مەگەر هەر تەنها ئەوشان توانیبێتی ئەکا بەری لەگەڵدا بکات لەنواندن دا.

شنە محەمەد، خاتوون ــ ئەو بەوەژنەی رەڵەی بەوەژنەکی دەبینی کە کوڕە گەورەکەی رەگر بوو لەبەردەم بەهاوسەر بوونی، من یەکەم جارە شنە لەکارەکی درامی دەبینم ، بەڵام توانی وەك پێویست رەڵەی کاراکتەرەکەی خۆی بەرجەست بکات.

قاسم نوری ـ لەو درامایەدا ئەو دەرفەتەی پێ نەدرا کە بتوانێت تواناکانی بەدەرخاو زیاتر خۆی ئاشنا بکات بە بینەر، ئەگەرنا تواناو ئەزموونی قاسم لەهەندێ ئەکتەری تر زیاتر دە ردەکەوت کە ڕۆڵی سەرەکیان پێ درابوو.

ئەکتەرە لاوەکییەکانی وەك شاخەوان مستەفا و عەلی حامید و عەلی عەبدولباقی و سەردار زەنگەنە، ئیدریس رواندوزی ، دلێر دلزار کافرۆشی ، میران سابیر، شادی عوسمان، هەریەك لەوان بەگشتی کەوتنە بەر سەبەر ، ئەگەرنا ئامادەیی زۆرتریان هەبوو بۆ بەخشینی توانای فرەوانتر .

حه یدەر عەبدولرِەحمان